

Ky dokument nuk është prova. Prova janë bajtët e ruajtur: HTML-ja e faqes, pamja e saj, dhe zinxhiri i hash-eve që i lidh. Kjo dëshmi është paraqitja e tyre, e prodhuar automatikisht. Verifikohet me kodin më poshtë **pa na pyetur ne**.

ARTIKULLI

TITULLI	Nga informatika tek inteligjenca artificiale. Pse kam të drejtë të jem dyshues
ADRESA	https://www.gazetatema.net/blogu-tema/nga-informatika-tek-inteligjenca-artificiale-pse-kam-te-drejte-te-jem-i584208
BURIMI	gazetatema.net
GJENDJA	redirected

KOHA

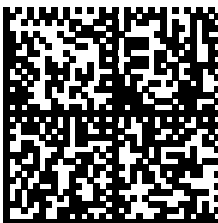
KAPUR NGA NE	6 shtator 2026, 07:02:25 UTC <i>Dritarja jonë e pasigurisë: ± 300 s — intervali me të cilin e kontrollojmë këtë burim.</i>
DEKLARUAR NGA PORTALI	6 shtator 2026, 08:02:00 UTC <i>Koha e deklaruar vjen nga pala që po vlerësohet. Ora jonë nuk preket prej saj, dhe të dyja shfaqen këtu të ndara.</i>

HASH-ET · SHA-256

PËRMBAJTJA	7c7466e90388206fbd493bb4a5ad6aa94705e7c17aa7c0e56b8ea4df73df9ec9
TEKSTI	790f061694f70831def1249042146b37b2533be3050e67ef92d8822f16b3aae5
PAMJA	77d5a929d329110ddc951f669eed41ece816051acb95ae5cdaea868ce95766ac

ZINXHIRI I PROVËS

KJO HYRJE	8e6b127918ff363f32503907fb0313c5b8fd5435b60634ece90e951d961a2b1c
E MËPARSHMJA	—
RRËNJA MERKLE	06228d72b62d721da89ad9d8f88b641ef39e753d7557342e2aba3a1beafa7f90
ANKORUAR	Polygon PoS · bllok 47086362
TRANSAKSIONI	0x311244189763d8704b23b9152a8422dd79e30a90c1264d1757967b7d25d9e1d2
IPFS	QmaU9TuouoiwTpN4nNecxQMcyu59TjNs8nteVzFNNQZ8Qt

SKANOJE PËR TA VERIFIKUAR

Kodi të nxjerr te eksploruesi i STAMLES. Ai regjistër nuk është yni: nëse serveri ynë bie nesër, vula mbetet aty ku është.

Faqja tregon njërën nga tri gjendjet — **nuk u gjet**, **në radhë**, ose **e konfirmuar** me bllokun, rrënjën Merkle dhe transaksionin në Polygon. Krahazo hash-in që gjen atje me atë të shtypur më lart: nëse përputhen, kjo kapje ekzistonte para asaj ore, dhe ne nuk mund ta kishim ndryshuar pas saj.

<https://scan.stamles.eu/verify/8e6b127918ff363f32503907fb0313c5b8fd5435b60634ece90e951d961a2b1c>

PAMJA E FAQES

Renderuar nga HTML-ja jonë e ruajtur, jo nga rrjeti. **Riprodhon kopjen tonë, jo pamjen e atëhershme:** stilet dhe imazhet e largëta mund të mos ekzistojnë më ose të kenë ndryshuar.

Motori: chromium-stored+assets · dritarja 1280×1024 px

- [Politika](#)
- [Sociale](#)
- [Kronika](#)
- [Ekonomia](#)
- [Editorial](#)
- [Antena](#)
- [Blog](#)
- [Rajoni](#)
- [Bota](#)
- [Kulturë](#)
- [Sport](#)
- [Lifestyle](#)

 [English](#)

Built and Monetized by

[Kontakt](#)

 [English](#)

1 e [Zjarr ne hyrje te Syrit te Kalter, digjen 4 kioska tregtare! Dyshohet defekt elektrik Rama perballë 300 pyetjeve, nga Sazani te SPAK dhe pasardhesi: Nuk kam ndermend ta fundit](#)

Nga informatika tek inteligjenca artificiale. Pse kam të drejtë të jem dyshues

6 Shtator 2026, 10:02Blog Nga Ilir Beqaj

Jam me profesion informaticien, diplomuar ne 1990.

Edhe pse kanë kaluar rreth dyzet vjet që kur fillova studimet dhe pjesën më të madhe të jetës profesionale jam marrë edhe me fusha të tjera, vazhdoj ta përdor këtë fjalë: informaticien.

Ndoshta edhe sepse i përkas një brezi tjetër.

Por jo vetëm për këtë. Për mua, informatika nuk ka qenë kurrë sinonim i computer science, sikurse ordinatori nuk ka qenë thjesht sinonim i kompjuterit si objekt fizik.

Në shtator të vitit 1985 fillova studimet për informatikë. Ne veren përpara fillimit të tyre pata mundësinë të lexoja një libër në frëngjisht që tim ati ia pati dhënë profesor Kristian Bukuroshi, një nga njerëzit që me të drejtë mund të konsiderohet ndër themeluesit e informatikës shqiptare.

Nga ai libër më ka mbetur në kujtesë, për gati dyzet vjet, një fraze e shkruar në kopertinën e pasme. Nuk guxoj sot ta riprodhoj si citim të saktë pa pasur librin përpara, por kuptimi ishte: “L’informatique ce n’est pas l’ordinateur.”

Ajo fjali më shoqëroi gjatë studimeve dhe edhe më shumë pas tyre, sepse informatika teorikisht praktikisht nuk është shkenca e makinës. Është shkenca e informacionit.

Vetë fjala frënge informatique, e krijuar në fillim të viteve 1960, vjen nga bashkimi i dy fjalëve: information + automatique. Pra, përpunimi automatik i informacionit. Makina është mjeti, ndersa informacioni është objekti.

Ky dallim, që mund të duket vetëm terminologjik, më duket sot më aktual se kurrë. Sepse pas disa dekadash gjatë të cilave fuqia e makinës u shumëfishua në mënyrë marramendëse, kemi mbërritur te inteligjenca artificiale, ku makina nuk përpunon më vetëm informacionin që i japim.

Ajo fillon të marrë pjesë në mënyrën se si ne e kërkojmë, e përgjedhim, e organizojmë dhe e kuptojmë informacionin. Dmth makina fillon të marre pjese ne procesin e te menduarit. Ne ate qe quhet cognitive. Dhe pikërisht këtu buron dyshimi im.

“Dhuratat” e teknologjisë!

Kam qenë gjithmonë disi mosbesues ndaj atyre që, me një dozë shpotie, mund t’i quajmë “dhuratat” e teknologjisë për njerëzimin.

Jo sepse teknologjia është e keqe dhe as sepse zhvillimi teknologjik duhet ndaluar. Por sepse teknologjia moderne nuk lind dhe nuk shpërndahet në vakum. Pas saj ka shtete, interesa strategjike, kompani, kapital dhe modele biznesi.

Një teknologji mund të jetë jashtëzakonisht e dobishme për njerëzimin dhe njëkohësisht jashtëzakonisht e vlefshme për atë që kontrollojnë infrastrukturën e saj.

GPS është një shembull interesant.

Sistemi u zhvillua nga Shtetet e Bashkuara fillimisht për qëllime ushtarake. Më pas u bë i disponueshëm për përdorim civil dhe, në vitin 2000, Shtetet e Bashkuara hoqën degradimin e qëllimshëm të saktësisë së sinjalit civil. Rezultati ishte revolucionar. Sot GPS-i është një nga infrastrukturat më të dobishme që njerëzimi përdor praktikisht falas.

GPS na orienton, na lehtëson udhëtimet. Na mbeshtet transportin, logjistikën, bujqësinë, shërbimet e emergjencës dhe një pjesë të madhe të ekonomisë moderne.

Por mbi të njëjtën infrastrukturë u ndërtua edhe diçka tjetër: ekonomia e lokalizimit. Telefoni ynë filloi të dijë ku jemi dhe te tregojë ku jemi.

Aplikacionet mund të kërkojnë të dinë ku jemi. Shërbimet mund të personalizohen sipas vendit ku ndodhemi.

Një informacion që dikur ishte jashtëzakonisht privat — pozicioni fizik gjeografikisht i një personi — u transformua gradualisht në një të dhënë digjitale të gjurmueshme dhe te përpunueshme.

Kjo nuk provon se GPS iu dha botës për të përgjuar njerëzit. Një pretendim i tillë do të kërkonte prova që nuk i kemi. Por provon diçka tjetër, shumë më interesante. Një teknologji mund të krijohet për një qëllim, të ofrohet për një tjetër dhe të prodhojë pasoja shoqërore që shkojnë shumë përtej të dyjave.

Telefoni që nuk fle plotësisht!

Edhe evolucioni i telefonit celular është ilustrues. Telefonat e gjenerates se parë kishin një karakteristikë shumë të thjeshtë. Nese hiqje baterinë, pajisja nuk kishte më energji.

Në shumë telefona modernë sot bateria është e integruar.

Madje disa funksione të pajisjes mund të vazhdojnë të mbeten aktive me konsum minimal energjie edhe pasi përdoruesi e ka “fikur” telefonin. Kjo nuk do të thotë se çdo telefon i fikur vazhdon normalisht të komunikojë me rrjetin celular, por kufiri intuitiv që dikur ekzistonte — ON/OFF — është bërë teknikisht më kompleks.

Për përdoruesin telefoni është fikur. Për inxhinierin, disa nënsisteme mund të vazhdojnë të kenë energji dhe funksione të kufizuara.

Ky ndryshim është shumë domethënës. Sepse tregon se në botën digjitale edhe një koncept kaq elementar sa “e fika pajisjen” nuk do të thotë domosdoshmërisht atë që përdoruesi mendon se do të thotë.

Dhe këtu lind një parim që duhet ta marrim me vete në epokën e AI. Ajo që përdoruesi mendon se teknologjia po bën dhe ajo që teknologjia është teknikisht në gjendje të bëjë nuk janë domosdoshmërisht e njëjta gjë.

Prandaj, kur sot më ofrohet një “dhuratë” shumë më e fuqishme — inteligjenca artificiale — më duket e arsyeshme të bëj një pyetje përpara se të mahniitem prej saj:

Cili është modeli që qëndron pas saj?

AI është diçka më shumë!

Sepse AI ndryshon cilësisht nga teknologjitë e mëparshme.

- Google mund të dijë çfarë kërkoj.
- Facebook mund të dijë çfarë më pëlqen.
- GPS mund të tregojë ku ndodhem.

Por një sistem AI me të cilin bisedoj çdo ditë mund të fillojë të kuptojë edhe si mendoj.

Pyetjet që i bëjmë një sistemi AI janë të një natyre tjetër.

- Ne mund t'i tregojmë një problem profesional.
- Mund t'i kërkojmë këshillë.
- Mund t'i tregojmë një dilemë.
- Mund t'i kërkojmë të analizojë argumentet tona.
- Mund t'i japim dokumentet tona.
- Mund t'i kërkojmë të na kundërshtojë.
- Mund të punojmë me të për muaj apo vite.

Kështu, teorikisht, profili që mund të ndërtohet nuk është më vetëm çfarë konsumon ky njeri ne jeten e perditshme ne baze te informacionit qe kerkon.

Profili i njeriut perdorues mund të plotësohet edhe me:

- Çfarë mendon ky njeri?
- Si arsyeton?
- Çfarë e bind?
- Çfarë nuk e bind?
- Çfarë e shqetëson?
- Cilat janë dobësitë e argumentimit të tij?

Kjo është një kategori krejt tjetër informacioni. Dhe pikërisht këtu dyshimi im ndaj inteligjencës artificiale nuk më duket konspiracionizëm. Më duket një pyetje normale e informaticienit. Çfarë informacioni hyn në sistem, çfarë përpunimi i bëhet, ku ruhet, kush e kontrollon dhe për çfarë mund të përdoret rezultati?

Në fund të fundit, kjo është pikërisht informatika: information + automatique.

Pyetja e gabuar dhe pyetja e duhur!

Prandaj ndoshta pyetja “A është inteligjenca artificiale e mirë apo e keqe?” është pyetje e gabuar. Edhe pyetja: “A duhet ta ndalojmë?” është tashmë pothuajse pa kuptim.

Pyetja që duhet të bëjmë është tjetër. “Kush e kontrollon përpunimin automatik të informacionit në epokën kur informacioni për t’u përpunuar jemi gjithnjë e më shumë ne vetë?”

Këtu bashkohen, pas më shumë se gjashtëdhjetë vjetësh, origjina e fjalës informatique dhe problemi i inteligjencës artificiale.

Në vitet 1960 sfida ishte se si ta përpunojmë automatikisht informacionin?

Në vitet 2020 sfida po bëhet se si ta qeverisim fuqinë e atij që e përpunon automatikisht informacionin?

Dhe ndoshta pikërisht këtu duhet të fillojë diskutimi për një arkitekturë globale të qeverisjes së inteligjencës artificiale.

A na duhet intelijenca artifi ciale?

Pyetja mund të duket e vonuar. Inteligjenca artificiale është tashmë mes nesh dhe, me shumë gjasë, rruga e kthimit pas nuk ekziston më. Por pikërisht për këtë arsye ia vlen të shtrohet një pyetje që entuziazmi teknologjik shpesh e anashkalon. Për çfarë na sherben Inteligjenca Artificiale?

Ndoshta nisem nga një paragjykim. Por është një paragjykim që buron nga një fakt elementar. AI që përdorim sot nuk na ofrohet nga një institucion filantropik global apo nga vete shteti.

Na ofrohet nga tregu, i cili krejt legjitimisht, vepron për fitim.

Kjo nuk do të thotë se një teknologji e zhvilluar për fitim nuk mund t’i sjellë përfitime të jashtëzakonshme njerëzimit. Historia ekonomike botërore na tregon të kundërtën. Problemi është tjetër. Interesi ekonomik i atij që krijon dhe kontrollon teknologjinë nuk është domosdoshmërisht i njëjtë me interesin e shoqërisë që e përdor atë.

Pikërisht këtu duhet të fillojë diskutimi për AI-në.

Nga mjeti te ndërmjetësi i dijes!

Rrota, leva, motori me avull apo qarku i integruar shumëfishuan aftësitë fizike dhe llogaritëse të njeriut.

Inteligjenca artificiale ka një karakteristikë tjetër. Ajo fillon të ndërhyjë midis njeriut dhe informacionit.

Nuk na ndihmon vetëm të bëjmë diçka më shpejt. Gjithnjë e më shumë na ndihmon të përcaktojmë çfarë dimë, çfarë lexojmë, çfarë konsiderojmë relevante dhe, potencialisht, çfarë besojmë.

Ky proces nuk filloi me AI.

Motorët e kërkimit e bënë hapin e parë. Pyetjet që bëjmë tek keta motore tregojnë çfarë na intereson. Kërkimet e përsëritura, gjuha, pajisja dhe të dhëna të tjera të disponueshme të krijojnë një profil gjithnjë e më të hollësishëm të interesave tona.

Rrjetet sociale e çuan modelin më tej.

Nuk prisnin më vetëm të kërkonim informacion. Algoritmi filloi të vendoste se çfarë informacioni do të na shfaqej edhe pa e kërkuar ne.

Në këtë mënyrë ndodhi një ndryshim i rëndësishëm. Nga kërkimi i informacionit kaluam te përzgjedhja algoritmike e informacionit për ne.

AI gjeneruese përfaqësn hapin tjetër.

Ajo nuk përzgjedh vetëm informacionin. Ajo formulon përgjigjen.

Dhe ky është një ndryshim shumë më i madh nga sa duket.

Kush e përcakton përgjigjen!

Marrim një pyetje elementare. Cili është roli i Skënderbeut në historinë e Shqipërisë?

Të njëjtën pyetje ua kam bere dy sistemeve të inteligjencës artificiale (ChatGPT dhe Claude) dhe dy versioneve të ndryshme të të njëjtit sistem (ChatGPT Instant dhe Pro Mode) dhe kam marrë tre përgjigje të ndryshme.

Në vetvete kjo nuk është domosdoshmërisht problem. Historia përmban interpretime dhe shkolla të ndryshme mendimi.

Problemi fillon kur përdoruesi nuk e di pse përgjigjet janë të ndryshme.

A ndryshojnë sepse modelet janë trajnuar mbi burime të ndryshme?

- Sepse njëri model ka kapacitete më të mëdha

- Sepse ndërmjetësuesi mund të ketë ndikim në përgjigjet

- Sepse burimet e vendosura nga zivilduesi janë të ndryshme
- Sepse njëri sistem ka akses në burime të jashtme dhe tjetri jo
- Sepse përdoruesit i është personalizuar përgjigjja

Apo thjesht sepse modeli ka prodhuar një përgjigje statistikisht të besueshme në formë, por faktikisht të pasaktë.

Për përdoruesin e zakonshëm këto mekanizma janë kryesisht të padukshëm.

Kështu lind paradoksi.

Kemi ndoshta mjetin më të fuqishëm të krijuar ndonjëherë për demokratizimin e dijes, por njëkohësisht mund të kemi krijuar një ndërmjetës të dijes, mekanizmin e të cilit shumica e njerëzve nuk mund ta kontrollojnë.

Problemi i së vërtetës!

Një motor tradicional kërkimi na jep një grup burimesh informacioni. Ne mund të hapim njërin prej tyre, të shohim autorin, gazetën, universitetin ose institucionin dhe, të paktën teorikisht, ta vlerësojmë burimin.

AI ndryshon marrëdhënien. Ajo sintetizon informacionin dhe na jep drejtpërdrejt një përgjigje. Kjo është jashtëzakonisht komode.

Por komoditeti ka një çmim, sepse distanca midis përdoruesit dhe burimit rritet.

Prandaj pyetja thelbësore nuk është nëse AI “thotë të vërtetën”.

Asnjë bibliotekë, gazetë, profesor apo enciklopedi nuk ka monopol mbi të vërtetën.

Pyetja është nëse mund ta verifikojë përdoruesi se mbi çfarë mbështetet përgjigjja?

Për çështjet faktike, një sistem që bëhet pjesë e infrastrukturës së dijes duhet të na lejojë, sa është teknikisht e mundur, të dallojmë faktin nga interpretimi, burimin nga sinteza dhe sigurinë nga pasiguria.

AI përpiqet të nderhyjë në thelbin e komunikimit njerëzor. Ky i fundit dominohet nga tri tipare. I qarte, bindës, i vërtetë.

AI është pak e intëresuar për tiparin e tretë.

Një përgjigje e shkruar keq e bën njeriun skeptik. Një përgjigje e gabuar, por e shkruar jashtëzakonisht mirë, mund të të bindë.

Njeriu, kur nuk di diçka, shpesh komunikon sinjale pasigurie të tipi “nuk jam i sigurt”, “më duket”, “duhet ta kontrolloj”. Ndërsa AI mund të prodhojë me të njëjtën rrjedhshmëri një fakt të sigurt, një fakt të pasigurt dhe një fakt të gabuar.

AI nuk duhet të jete burim dominimi mbi njeriun. AI duhet të jete instrument kërkimi dhe arsyetimi.

AI mund të jetë jashtëzakonisht e dobishme pikërisht nëse nuk i besojmë verbërisht.

AI mund të gjejë kundërgjendin që nuk e kemi menduar, të identifikojë një kontradiktë, të krahasojë dhjetëra dokumente, të propozojë interpretime alternative ose të na tregojë se ku duhet të kërkojmë më tej.

AI nuk duhet të na binde se ajo që thotë është e vërtetë, por duhet të na binde pse ajo që thotë është e vërtetë.

Sovraniteti i dijes!

Çfarë rreziku mund të na vije nga fakti që AI është bindës?

Për shekuj me radhë, sovraniteti ka qenë i lidhur me territorin. Një shtet ishte sovran kur kontrollonte kufijtë, ligjet, institucionet dhe vendimmarrjen brenda territorit të tij.

Me tej u zhvilluan sovraniteti ushqimor, ekonomik, energjitik, digjital, berthamor, hidrik.

Nëse sovraniteti klasik lidhej me kontrollin e territorit, sovraniteti i së ardhmes mund të lidhet me kontrollin mbi mënyrën se si një shoqëri formon dijen e saj.

Deri tani, teknologjia ishte kryesisht një mjet për të gjetur informacion. Motori i kërkimit na paraqiste burimet dhe, të paktën teorikisht, ishim ne që i lexonim, i krahasonim dhe krijonim një përfundim.

AI ndryshon diçka thelbësore në këtë marrëdhënie. AI nuk na çon vetëm tek informacioni. Ajo e kërkon, e përzgjedh, e rendit, e përpunon dhe në fund na e paraqet në formën e një përgjigjeje të gatshme.

Ketu fillon problemi.

Një përgjigje bindëse nuk është domosdoshmërisht një përgjigje e vërtetë. Por sa më e aftë të bëhet AI në komunikimin me ne, aq më e natyrshme bëhet prirja jonë për t'i besuar.

Nëse nesër AI përdoret gjerësisht në shkolla për të mësuar, në administratë për të hartuar politika, në drejtësi për të kërkuar jurisprudencë, në ekonomi për të marrë vendime dhe nga qytetarët për të kuptuar botën, atëherë pyetja se kush i ndërton dhe kontrollon këto sisteme nuk është më thjesht teknologjike.

Për këtë arsye, ndoshta krahas sovranitetit territorial, ekonomik dhe digjital duhet të fillojmë të flasim edhe për sovranitetin e dijes, madje edhe me shume edhe te formimit dhe perdorimit te dijes. Thene ndryshe, te fillojme te flasim per aftësinë e një shoqërie për të ruajtur autonominë mbi mënyrën se si krijon dije, verifikon të vërtetën dhe formon gjykimin e saj.

Në shekullin XX, humbja e sovranitetit ishte e dukshme, sepse dikush tjetër kontrollonte territorin tënd.

Në shekullin XXI mund të shfaqet një formë shumë më e padukshme varësie.

Territori mbetet i yti. Institucionet mbeten të tuat. Por një pjesë gjithnjë e më e madhe e mënyrës se si shoqëria jote njeh dhe interpreton botën mund të ndërmjetësohet nga sisteme që nuk i kontrollojnë.

Ky është debati i vërtetë për inteligjencën artificiale.

Pamja këtu është e ri-koduar për ta futur në dokument. Artefakti autoritar është skedari WebP i ruajtur, dhe hash-i i tij është ai i shtypur te faqja e parë — pra dallimi është i verifikueshëm, jo i fshehur.